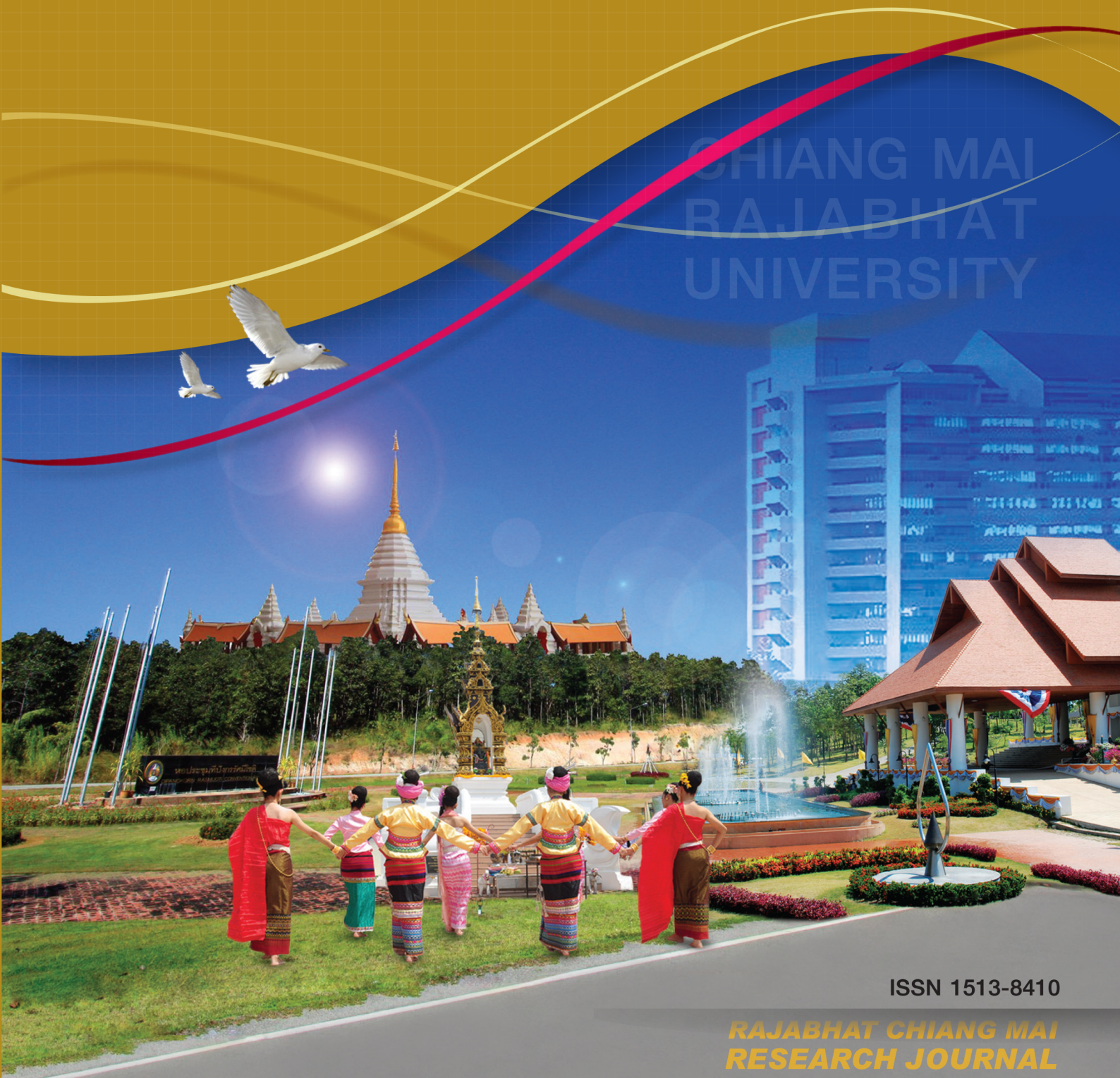

วารสารวิจัย ราชภัฏเชียงใหม่

ประจำปี ที่ 16 ฉบับที่ 2 เมษายน-ธันวาคม 2558

CHIANG MAI
RAJABHAT
UNIVERSITY

ISSN 1513-8410

**RAJABHAT CHIANG MAI
RESEARCH JOURNAL**

วารสารวิจัยเพื่อรับใช้สังคม

วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่

RAJABHAT CHIANG MAI RESEARCH JOURNAL

ประจำปี 16 ฉบับที่ 2 เมษายน-ธันวาคม 2558

ISSN 1513-8410

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ธรรมไชย
อาจารย์ ดร.บังอร ฉัตรรุ่งเรือง

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.ทัตพร คุณประดิษฐ์

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ นักรบ
อาจารย์ ดร.คณิเทพ ปิตุภูมิภาค
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชา ทาปัญญา
รองศาสตราจารย์ ธนกร ช้างน้อย
อาจารย์ ดร.นันทมน คงเจริญ
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรุทธิ์ บุญศรีตัน
อาจารย์ ดร.พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์
อาจารย์ ดร.มนตรีพิทย์ ตั้งเอกจิต
รองศาสตราจารย์ สมชาย บริชาติศิลปกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ภู่วิภาดาสุวรรณ
รองศาสตราจารย์ สุวรรณมา เลาหะวิสุทธิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.รจนา ขึ้นศิริกุลชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ อริยะเครือ
รองศาสตราจารย์ ดร.ภาณุวัฒน์ รักดีวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แซ่มซ้อย
อาจารย์ ดร.รัฐภูมิ พรหมณะ
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพบุลย์ ศรีชัยสวัสดิ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี พิรพรพิศาล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิตชล ผลารักษ์
อาจารย์ ดร.พลรัตน์ พันธุ์แพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พหล ศักดิ์คะทัศน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบา สิทธิการ
ดร. นายแพทย์ ชูสิน สีลพัทธ์กุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณทนี สันติกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชาภพ พันธุ์แพ
อาจารย์ ทิวาวัลย์ ต๊ะการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์
นางณัฐธยาน์ บันเทา
นางสาวศรัญญา ไชยวงศ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
โรงพยาบาลสารภี
Hong Kong Polytech University
มหาวิทยาลัยพายัพ
รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
นักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา
นักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาคารราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ ชั้น 14 เลขที่ 202 ถนนช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300
โทรศัพท์ 0-5388-5959 โทรสาร 0-5388-5950

คำนำ FOREWORD

วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นวารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อตีพิมพ์งานวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือท้องถิ่น ทั้งทางด้านสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการศึกษา โดยบทความที่ขอรับการตีพิมพ์ในวารสารนั้นจะต้องแสดงให้เห็นที่ประจักษ์ว่าสามารถนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคม ชุมชน และท้องถิ่น อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมในทางที่ดีขึ้น รวมถึงแนวทางการสร้างความตระหนักและการรับรู้ในปัญหา และแนวทางแก้ไข ของชุมชนและสังคมได้

วารสารฉบับนี้ ยังคงมุ่งมั่นเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความ องค์ความรู้ หรือข้อมูลที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ จากคณาจารย์ นักศึกษา และผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ ไปสู่สังคม ชุมชน ท้องถิ่น และผู้ที่สนใจทั่วไป โดยมีบทความ ที่หลากหลายศาสตร์ ทั้งทางด้านสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การศึกษา การจัดการ สุขภาพ สิ่งแวดล้อม และศิลปวิทยาการ อาทิเช่น ด้านสุขภาพ ได้แก่ การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ด้านชุมชนและสังคม ได้แก่ การพัฒนาระบบบัญชีของกลุ่มอาชีพ การศึกษาลวดลายจกแม่แจ่มเพื่อใช้ในการถักนิตติ้ง กระบวนการสื่อสารพุทธธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การพัฒนาครู ในการสร้างฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การบริหารจัดการระบบชลประทาน การจัดการสิ่งแวดล้อมพุทธศิลปกรรม ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ การจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ กลองบูชา ซึ่งบทความต่างๆ เหล่านี้ยังคงได้รับการพิจารณาและ ผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างเข้มข้นดังเช่นที่ผ่านมา

กองบรรณาธิการขอขอบคุณนักวิจัยทุกท่านที่ได้ส่งบทความเข้ามาขอรับการตีพิมพ์ในวารสาร และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความในวารสารฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นเป้าหมายตามที่ได้ตั้งเอาไว้ อีกทั้งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการของประเทศไทยต่อไป

กองบรรณาธิการ
วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่

- 5 การศึกษาจัดการสิ่งแวดล้อมพุทธศิลปกรรมภายในวัด เขตอำเภอเมือง ในจังหวัดเชียงใหม่
เสาวภา มณีเชษฐา
- 17 กลองบูชาในสังคมและวัฒนธรรมของชาวเชียงใหม่
พรสวรรค์ จันทะวงศ์
- 29 การพัฒนาระบบบัญชีของกลุ่มอาชีพบ้านหนองกะไห่ อำเภอเมืองตาก
ยุพรัตน์ จันทรแก้ว
- 45 การศึกษาลวดลายจกแม่แจ่มเพื่อประยุกต์ใช้ในการถักนิตติ้ง
จินตนา อินภักดี
- 61 การบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ:
กรณีศึกษาโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
ภัทวี ดวงจิตร
- 75 รูปแบบและกระบวนการสื่อสารพุทธธรรม ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย
พระมหาธนิต สิริวิมลทโน
- 87 การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น
และการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง
อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
มัจฉลีนท์ แพงศิริ
- 97 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย
พงษ์ศิริ จิตบาน
- 111 รูปแบบการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดน่าน
เชาวฤทธิ์ ขจรพงศ์ศิริติ
- 123 การพัฒนาครูในการสร้างฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพ
การเรียนการสอน
สำเนา ทมื่นแจ่ม

CHIANG MAI
RAJABHAT
UNIVERSITY

Vol. 16 No. 2 April-December 2015

การบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ:
กรณีศึกษาโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง
จังหวัดเชียงใหม่

.....

**IRRIGATION SYSTEM MANAGEMENT BY INTEGRATED
BUDDHIST PRINCIPLES: A CASE STUDY OF MAE-TAENG
OPERATION AND MAINTENANCE PROJECT,
CHIANG MAI PROVINCE**

.....

ภัทวี ดวงจิตร

CHIANG MAI
RAJABHAT
UNIVERSITY

การบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ: กรณีศึกษาโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

IRRIGATION SYSTEM MANAGEMENT BY INTEGRATED BUDDHIST PRINCIPLES: A CASE STUDY OF MAE-TAENG OPERATION AND MAINTENANCE PROJECT, CHIANG MAI PROVINCE

ภทวี ดวงจิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการระบบชลประทานในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง และ 3) เพื่อพัฒนาให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ จากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับพระสงฆ์ เจ้าหน้าที่ ผู้นำท้องถิ่น และนักวิชาการ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นเจ้าหน้าที่ และกลุ่มผู้ใช้น้ำ รวมทั้งสิ้น 135 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อพรรณนาข้อมูล จากผลการศึกษา มีดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า แนวคิดการบริหารจัดการทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไปได้โดยให้ความสำคัญในด้านของการบริหารจัดการคน งาน และสิ่งแวดล้อม ส่วนแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการระบบชลประทานในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง ที่ได้้นำการบริหารจัดการระบบการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการชลประทานภาครัฐและการบริหารจัดการชลประทานระบบเหมืองฝายร่วมกับวัฒนธรรมประเพณี วิถีชุมชนของล้านนามาใช้ ซึ่งเป็นการยึดคติความเชื่อรากฐานดั้งเดิมของคนในชุมชน แบบฉันทันตึงมือที่นำไปสู่ความร่วมมือในระบบเหมืองฝายที่ทุกคนรู้สึกได้ถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน

การวิจัยเชิงปริมาณ จากข้อมูลการศึกษาวิจัยตั้งแต่ ปี 2552-2555 พบว่า ค่าประสิทธิภาพการชลประทานของโครงการฯ ค่าประสิทธิผล และค่าความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมมีแนวโน้มสูงขึ้น ดังนั้นการบริหารระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการของโครงการฯ แม่แตง ในรูปแบบที่พัฒนาเป็น หยี่ โมเดล (YEE Model) จึงเกิดรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการประยุกต์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ซึ่งการบริหารจัดการระบบชลประทานที่ดีควรมีการประสานบูรณาการของหลักศาสนา วัฒนธรรมประเพณี และการบริหารจัดการภาครัฐที่ทุกฝ่ายควรเห็นความสำคัญและปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจริงจัง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ ระบบชลประทาน เชิงพุทธบูรณาการ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the concept of management based on the principles of Buddhism, 2) to study the concept and the irrigation system management method in the Mae-Taeng operation and maintenance project, and 3) to develop a new model of Irrigation system Management by Integrated Buddhist Principles.

The qualitative research methods were used in this research by ways of in-depth interviews on the monks, expert officials, community leaders and Academics. Quantitative research method was a survey with purposive sampling method, 135 persons were sampled. Percentage, mean and standard deviation were used to analyze and describe data.

The qualitative research showed that the conceptual thinking of management in Buddhism can bring to the sustainable development by priority of self-management, man management, work management and environment management. The management idea of Mae-taeng operation and maintenance project applied Public Sector Management Quality Award (PMQA) to manage the irrigation system and the wier-irrigation system management with cultural traditions of Lanna has been the way over into the community which hold traditional beliefs of the community foundation. The fraternal kinship leading to cooperation in the wier-irrigation system that everyone feels the shared ownership as well as recognition of the value of water, forest and nature that should be protected from all sides.

The quantitative research showed that the Irrigation efficiency values, the Effectiveness values and the Participation values of Mae-Taeng operation and maintenance project; (B.E. 2552-2555) had increased values tendency. The research result had made a new model for the irrigation system management by integrated Buddhist principles that was called "YEE Model". This model is appropriate for managing the irrigation project following the real performance. Good irrigation system management should have coordination integration of religious, cultural traditions, and public sector management. All parties should see the importance and continuous practice seriously.

Keywords: Management, Irrigation System, Integrated Buddhist

บทนำ

บทความนี้มุ่งเสนอผลการวิจัยการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ โดยงานวิจัยดังกล่าวได้นำแนวทางการบริหารจัดการตามหลักทางพุทธศาสนาใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองไปสู่กระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและคำนึงถึงธรรมชาติสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังได้นำแนวทางการบริหารชลประทานระบบเหมืองฝายร่วมกับวัฒนธรรมวิถีชุมชนชาวล้านนาเข้าร่วมกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการระบบชลประทานภาครัฐของกรมชลประทาน (กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมชลประทาน, 2555) เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพมาตรฐานในการทำงาน

จากข้อมูลแหล่งน้ำพบว่า พื้นที่โลกทั้งหมดเป็นน้ำสองในสามส่วน (Riley, 2550) เป็นน้ำจืดที่สามารถนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภค เพียงร้อยละ 2.5 (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, ม.ป.ป.) เท่านั้น นอกจากนี้ยังเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตทุกสรรพสิ่งบนโลกมากมาย ในทางพระพุทธศาสนาน้ำเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งมีชีวิตและมนุษย์ เรียกว่า อาโปธาตุ ดังที่กล่าวไว้ในสุตตันตปิฎก เล่ม 13 มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) จะเห็นได้ว่า

น้ำเป็นสิ่งสำคัญของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย แต่ปริมาณที่สามารถนำมาใช้ได้กลับมีน้อยมาก ปัจจุบันสถานการณ์น้ำในภาพรวมพบว่าปัญหาการขาดแคลนน้ำต้นทุน รวมทั้งโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง ก็เป็นโครงการหนึ่งที่ประสบปัญหาดังกล่าวข้างต้นเช่นกัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าส่วนหนึ่งมาจากปัญหาเรื่องการบริหารจัดการระบบชลประทานยังขาดความสมบูรณ์ และปัญหาของบุคคลทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการระบบชลประทานยังขาดความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาระบบการบริหารจัดการระบบชลประทานให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลอย่างยั่งยืน และยกระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากร รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการฯ ให้เกิดการพัฒนามีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการแก้ไขปัญหาโดยการนำแนวทางการบริหารจัดการที่คำนึงถึงหลักความรู้การบริหารจัดการแนวพุทธมาใช้ในการพัฒนาคน งาน และสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับหลักการบริหารจัดการตามแนววิถีล้านนา เพื่อให้เกิดการหล่อหลอมจิตใจ สร้างสัมพันธภาพที่ดี จนกลายเป็นพลังทางสังคมและการบริหารจัดการภาครัฐให้มีความเชื่อมโยงแบบบูรณาการ เพื่อปลูกฝังให้เกิดทัศนคติที่ดีของกลุ่มผู้บริหาร นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกลุ่มผู้ใช้น้ำ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลทำให้การทำงานตามแผนการบริหารคุณภาพภาครัฐ สำเร็จบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดการร่วมมือร่วมใจกันอย่างเข้มแข็ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักพระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการระบบชลประทานในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง
3. เพื่อพัฒนาให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย การศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ
2. กลุ่มประชากรในการวิจัย คือ ผู้นำชุมชนและกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง จำนวน 14,177 คน เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 148 คน พระสงฆ์ตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ จำนวน 5 รูป และนักวิชาการ ซึ่งหมายถึงผู้ทรงความรู้ที่เคยดำรงตำแหน่งหรือกำลังปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของกรมชลประทาน จำนวน 17 คน
3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ประกอบด้วย
  - 3.1 ช่วงที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ด้านความรู้และทัศนคติ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย
    - พระสงฆ์ตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ จำนวน 5 รูป (ตัวแทนการบริหารจัดการเชิงพุทธ)
    - ข้าราชการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง ระดับหัวหน้าฝ่าย จำนวน 7 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน (ตัวแทนการบริหารจัดการชลประทานระบบเหมืองฝายร่วมกับวัฒนธรรมประเพณี วิถีชุมชน)
    - นักวิชาการ จำนวน 17 คน (ตัวแทนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการชลประทานภาครัฐ)
  - 3.2 ช่วงที่ 2 เป็นการสอบถามเจ้าหน้าที่ จำนวน 15 คน และสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 120 คน รวมจำนวนทั้งหมด 135 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ประกอบด้วย

- 4.1 ช่วงที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ
- 4.2 ช่วงที่ 2 ได้รูปแบบการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่ และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ใช้น้ำ (แบบกลุ่ม)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกระบวนการบริหารจัดการระบบชลประทานตามรูปแบบ KAP Model มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก หนังสือวิชาการ เอกสารงานวิจัย และข้อมูลจากสื่อออนไลน์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องใน 3 แบบ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการเชิงพุทธ 2) การบริหารจัดการชลประทานระบบเหมืองฝายร่วมกับวัฒนธรรมประเพณี วิถีชุมชน และ 3) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการชลประทานภาครัฐ

5.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ทั้ง 3 แบบ มาทำการสัมภาษณ์ และสอบถามทัศนคติแบบไม่มีโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาแนวความรู้ ทัศนคติกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 แบบ ได้แก่ 1) แนวคิดหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทางด้านตน คน งาน และสิ่งแวดล้อม ได้ทำการสัมภาษณ์พระสงฆ์ 2) แนวคิดและวิธีการบริหารจัดการระบบชลประทานตามวิถีล้านนาหรือระบบเหมืองฝายร่วมกับวัฒนธรรมประเพณี วิถีชุมชน ได้ทำการสอบถาม สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้าราชการระดับหัวหน้าฝ่าย และผู้นำชุมชน และ 3) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการชลประทานภาครัฐ ได้ทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐและนักวิชาการผู้ทรงความรู้ด้านการบริหารจัดการระบบชลประทาน โดยสามารถเขียนลงกระดาษตอบคำถามหรือพูดเพื่อบันทึกลงในเครื่องบันทึกเสียงสัมภาษณ์โดยตรง ตามทัศนะ ประสบการณ์ ภูมิความรู้ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียน จากการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการระบบชลประทาน ทั้งทางด้านวิชาการและการบริหารมาอย่างยาวนาน

5.3 นำข้อมูลที่ได้ทั้ง 3 แบบ มาทำการจัดระเบียบข้อมูล ตามแนวคิดที่สัมพันธ์สอดคล้องเชื่อมโยงกับงานวิจัย และนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ

5.4 ทำการสัมภาษณ์ และสอบถามทัศนคติแบบไม่มีโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 แบบ และแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐกับแบบสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ใช้น้ำ (แบบกลุ่ม) ใช้วิธียกมือไหวต

5.5 ทำการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง ข้อคิดเห็นที่เป็นเชิงเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่องานวิจัย และรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากการสอบถามเป็นข้อมูลสะท้อนกลับ คิดเป็นค่าร้อยละ รวมทั้งรวบรวมผลที่ได้จากการปฏิบัติงานจริงด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการมีส่วนร่วม ตามรายงานเอกสารประกอบการประเมินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโครงการชลประทานประจำปีของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง (คณะทำงาน PMQA, 2552-2555) มาทำการวิเคราะห์ แยกแยะ สรุปข้อมูลที่ได้ให้มีความชัดเจนมากขึ้น แล้วจัดทำเป็นรูปเล่มรายงานผล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักพระพุทธศาสนา และการบริหารจัดการระบบชลประทานของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตงในปัจจุบัน จากพระไตรปิฎก หนังสือตำราทางพระพุทธศาสนา หนังสือ ตำรา เอกสารการเรียนการสอน บทความในวารสาร บทความทางวิชาการ หนังสือ เอกสาร รายงานต่างๆ ของกรมชลประทาน และของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง ข้อมูลจากระบบเครือข่ายสารสนเทศ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำผลที่ได้มาเขียนบรรยายเชิงพรรณนาประกอบการยกตัวอย่าง และแผนภูมิเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2

6.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึกที่เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติพื้นฐานร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำผลที่ได้เขียนนำเสนอด้วยการบรรยาย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 3

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป ข้าราชการ จำนวน 7 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน และนักวิชาการ จำนวน 17 คน เพื่อสอบถามความรู้และทัศนคติ ทั้ง 3 แบบ พบว่า

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักพระพุทธศาสนานั้น จะให้ความสำคัญกับตัวเองเป็นหลัก เริ่มต้นในการบริหารจัดการตนเองก่อนตามหลักของการเป็นที่พึ่งแห่งตน คือ เน้นพัฒนาตัวเอง โดยใช้แนวทางตามหลักในสัปบุริสธรรม 7 ในการตรวจสอบประเมินตนเอง เพื่อจะได้รู้แนวทางในการฝึกตน เป็นผู้ปฏิบัติดี มีศีล มีคุณธรรมประจำใจ เพราะการฝึกตนดีแล้วย่อมสามารถเป็นที่พึ่งของผู้อื่น นั่นหมายถึงว่ามีภาวะของความเป็นผู้นำอยู่ด้วย และใช้หลักของไตรสิกขา สติปัญญา 4 ที่จะนำไปสู่เส้นทางการปฏิบัติที่มองโลกด้วยปัญญาตามสภาวะเป็นจริง มีเมตตากรุณาต่อสรรพสิ่งทั้งหลาย สิ่งที่ได้จากการพัฒนาตนตามหลักพุทธนั้นก็คือ การใช้ชีวิตอย่างมีแบบแผน การมองและการแก้ไขปัญหาได้ดี การเข้าถึงจิตใจของผู้อื่น การได้รับเครื่องป้องกันภัยและหากเป็นผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรที่จะต้องบริหารคนให้ทำงาน บริหารงานให้เกิดความสำเร็จสัมฤทธิ์ผล ผู้นำต้องมีจิตสำนึกแห่งคุณค่าของบุคคลแต่ละด้าน แต่ละฝ่ายอย่างศรัทธาจริงใจ และรู้จักหน้าที่ที่จะพึงปฏิบัติต่อทุกคนด้วยการเสียสละ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และการวางตัวได้อย่างเหมาะสม โดยน้อมนำหลักธรรมไปใช้ ได้แก่ วัชรธรรม 4 ขรรษาธรรม 4 สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 รวมทั้งนำแนวทางของสติปัญญา 4 สัมมปธาน 4 อิทธิบาท 4 มรรคมงคล 8 และสราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารจัดการงาน ผลที่ได้ก็คือ ลูกน้องหรือผู้บังคับบัญชามีสภาวะจิตใจที่ดี มีกำลังใจในการทำงานด้วยความมุ่งมั่นอย่างเต็มที่ มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ อยู่ภายใต้กรอบระเบียบวินัย และมุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จขององค์กร ผลงานมีคุณภาพในระดับสากล และเกิดพฤติกรรมในองค์กรในลักษณะที่ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข มีความรัก เมตตา เอื้อเฟื้อต่อกัน ประการสุดท้ายคือการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ รวมไปถึงบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด เพื่อให้เห็นคุณค่าและตระหนักต่อทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดการปรับสมดุล มีความน่าอยู่ มีความเจริญ เกิดความยั่งยืนตลอดไป ซึ่งจะใช้หลักธรรมในด้านของการมีจิตสำนึกที่ดี ได้แก่ เมตตากรุณา กตัญญูกตเวทิต การเป็นผู้มีศีล อีกทั้งยังจะต้องมีวัชรธรรม 5 ที่ประกอบด้วย ศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ และปัญญา ผลที่ได้ก็คือ การปกป้องคุ้มครอง การปกป้องรักษา การปรับสมดุล การได้รับประโยชน์ ก่อให้เกิดการพัฒนาที่นำไปสู่ความเจริญอย่างยั่งยืน

แนวคิดและวิธีการบริหารจัดการระบบชลประทานในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง ซึ่งแนวคิดการบริหารจัดการจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ บุคลากรและองค์กรผู้ใช้น้ำ ที่ในปัจจุบันได้มีการจัดกลุ่มบริหารการใช้ น้ำชลประทาน จำนวน 14 กลุ่ม มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและกิจกรรมการใช้ น้ำชลประทานร่วมกับภาครัฐ เช่น การบริหารการส่งน้ำ และบำรุงรักษา ตั้งแต่การวางแผนจัดสรรน้ำ การสำรวจความต้องการใช้น้ำ การจัดประชุมเพื่อรับทราบข้อมูลต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้การบริหารองค์กรผู้ใช้น้ำที่จะต้องมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ การจัดทำสัญญา การคัดเลือกหัวหน้าคูคลอง ให้ดำรงตำแหน่งตามวาระ รวมทั้งหน้าที่ของคณะกรรมการในการเป็นตัวแทนของสมาชิกผู้ใช้น้ำที่จะต้องทำงานประสานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันบริหารน้ำชลประทานอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ส่วนวิธีการบริหารจัดการ มี 2 แนวทาง คือ ได้นำการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ของสำนักงาน ก.พ.ร. มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติราชการของกรมชลประทาน ที่ยังคงมีแนวคิดในการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ทัวถึง เป็นธรรม อย่างยั่งยืน และมีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา การบริหารน้ำทุกระดับอย่างบูรณาการ โดยใช้การแบ่งงาน และมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน ตามโครงสร้างสายการบังคับบัญชา ที่สามารถควบคุม ตรวจสอบ สั่งการ สื่อสารได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และได้้นำแนวทางปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณี วิถีชุมชนของชาวล้านนา ในด้านระบบเหมืองฝายที่มีมานานแล้ว มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตตามคติความเชื่อที่ยึดถือตามรากฐานวัฒนธรรมดั้งเดิม สิ่งเหล่านี้ถือเป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ที่อาศัยอยู่กันแบบพี่น้องเครือญาติ โดยได้รับประโยชน์อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน สิ่งที่แสดงให้เห็นก็คือ ความร่วมมือร่วมใจในระบบเหมืองฝายที่ทุกคนมีความรู้สึกได้ถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน ตลอดจนการระลึกถึงคุณค่าแห่งน้ำ ป่าไม้ และธรรมชาติ ที่ควรได้รับการปกป้องคุ้มครองจากทุกฝ่าย

การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ

สำหรับแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง ที่แต่เดิมได้นำ 2 แนวทางมาใช้ ได้แก่ การบริหารจัดการชลประทานระบบเหมืองฝายร่วมกับวัฒนธรรมประเพณี วิถีชุมชน และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการชลประทานของภาครัฐ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้านหรือผู้ใช้น้ำและให้เกิดการประสานการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของโครงการฯ มุ่งสู่การบริหารจัดการระบบชลประทานอย่างมีส่วนร่วม แต่กระนั้นชาวบ้านในพื้นที่ก็ยังคงประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำต้นทุนอยู่ ดังนั้นเพื่อเป็นการเติมเต็มการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้ใช้น้ำให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ที่จะสามารถผลักดันให้เกิดการทำงานอย่างเป็นระบบและนำไปสู่การแก้ปัญหาภัยแล้งจากการประเมินประสิทธิภาพด้านการชลประทานในแต่ละปี

ผู้วิจัยจึงได้นำการบริหารจัดการเชิงพุทธมาผสมผสานในกระบวนการทำงานและอาศัยกระบวนการความรู้ (Knowledge: K) และทัศนคติ (Attitude: A) ของกลุ่มตัวอย่างต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงาน (Practice: P) ของบุคคลทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการนำองค์กร กลุ่มปฏิบัติการ และกลุ่มพื้นฐานของระบบ ซึ่งรวมถึงผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ก็คือ ผู้ใช้น้ำด้วย ซึ่งการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ รูปแบบหยีโมเดล (YEE Model) (Y: Yield, E: Execution, E: Evaluation) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขององค์กรในทิศทางที่ดีขึ้น โดยดูจากการประเมินผลในด้านประสิทธิภาพการชลประทาน ประสิทธิภาพด้านรายได้ ผลผลิตการเกษตร และความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำ ดังที่แสดงในภาพที่ 1 และภาพที่ 2 ตามลำดับ ดังนี้

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์การบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ แบบหยีโมเดล

หมายเหตุ

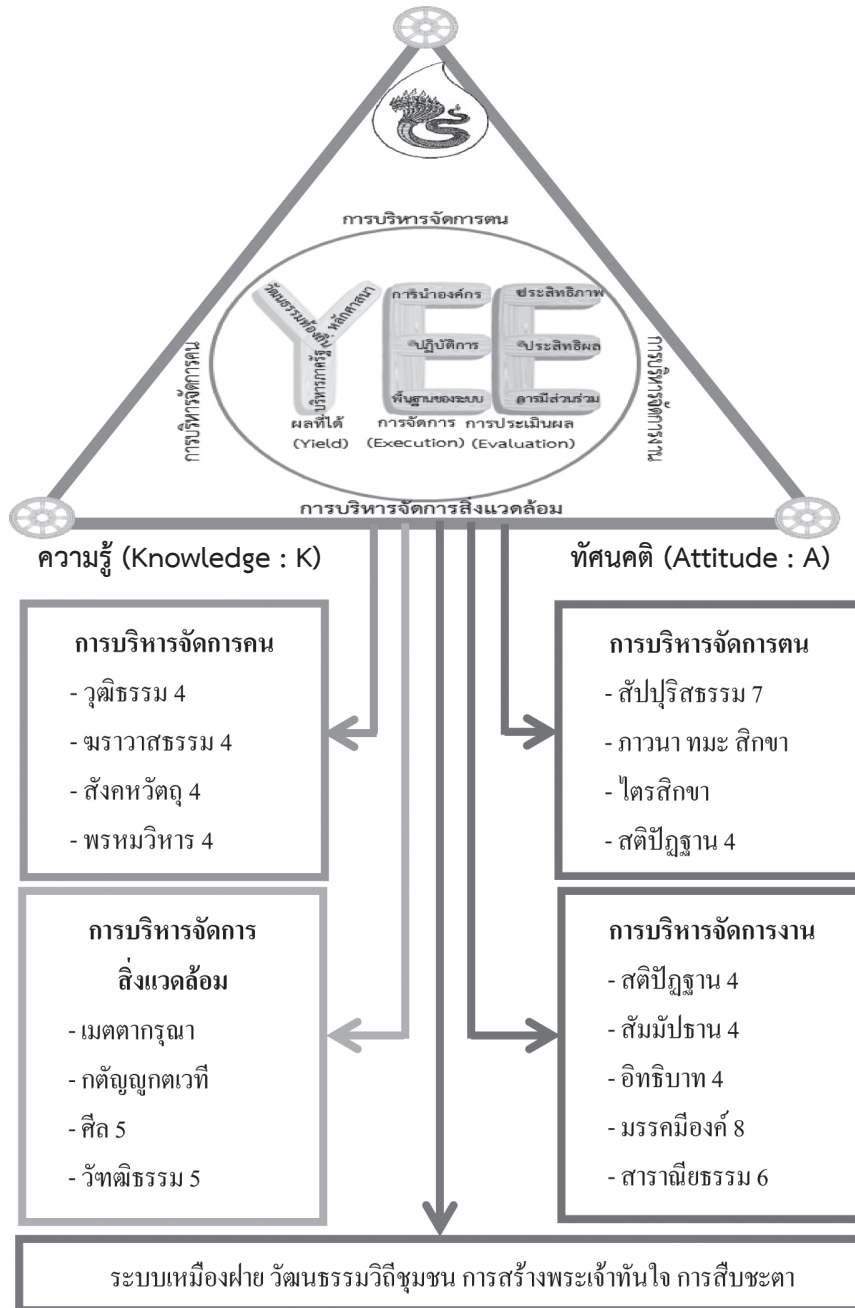
ส่วนการจัดการ (Execution: E) ประกอบด้วย การบริหารจัดการเชิงพุทธ การบริหารจัดการชลประทานระบบเหมืองฝายร่วมกับวัฒนธรรมประเพณี วิถีชุมชน และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการชลประทานของภาครัฐ (PMQA) แบ่งออกเป็นดังนี้

- ❶ = กลุ่มการนำองค์กร ได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ และ 3) การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- ❷ = กลุ่มพื้นฐานระบบ ได้แก่ 1) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความเสี่ยง
- ❸ = กลุ่มปฏิบัติการ ได้แก่ 1) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล และ 2) การจัดการกระบวนการ

ส่วนการประเมินผล (Evaluation: E)

- ❹ = การประเมินผล ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพ 2) ประสิทธิผล และ 3) การมีส่วนร่วม

ปฏิบัติ (Practice: P)

ภาพที่ 2 การบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ แบบหยีโมเดล

1. Yield (ผลที่ได้) คือ การบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ

2. Execution (การจัดการ) เป็นการบูรณาการ การบริหารจัดการแนวพุทธและการบริหารจัดการภาครัฐเข้าด้วยกัน เริ่มจากด้านการจัดการตน โดยการตรวจสอบตนเองจากหลักอัมมัญญสูตรหรือสัจธรรมและมีการฝึกฝนตามหลักของ ภาวนา ทมะ สิกขา หลักไตรสิกขา หลักสติปัฏฐาน 4 เพื่อนำมาใช้ในการนำองค์กร และการวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ ในปัจจุบัน ประโยชน์เบื้องต้นและประโยชน์สูงสุด การบริหารจัดการเชิงพุทธด้านการจัดการตน โดยใช้หลักธรรมของผู้นำ องค์กร เช่น หลักอัมมัญญสูตร 4 หลักฆราวาสธรรม 4 หลักสังคหวัตถุ 4 และหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อนำมาใช้บริหารการมุ่งเน้น ทรัพยากรบุคคล ต่อมาเป็นการบริหารจัดการเชิงพุทธด้านการจัดการงาน โดยใช้หลักสติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4

และมรรคมืองค์ 8 นอกจากนี้ยังได้นำหลักสารานุกรมธรรม เพื่อนำมาใช้ในส่วนของการจัดกระบวนการ รวมทั้งการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ เพื่อให้การทำงานเกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร สุดท้ายก็คือการบริหารจัดการ เชิงพุทธด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยใช้หลักธรรม ได้แก่ ความเมตตา กรุณา กตัญญู กตเวทิตี ศีล 5 และวัชฌิธรรม 5 เพื่อนำมาใช้กับกลุ่มผู้ใช้น้ำ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งนำการบริหารจัดการระบบเหมืองฝายร่วมกับวัฒนธรรมวิถีชุมชน เช่น การสร้างพระเจ้าทันใจ การสืบชะตาให้เกิดศรัทธา อันประกอบด้วยปัญญา เกิดความร่วมมือร่วมใจกันอย่างสร้างสรรค์

3. Evaluation คือ การประเมินผลของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง ตั้งแต่ปี 2552-2555 พบว่า

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพการชลประทานปี 2552-2555

ด้านการชลประทาน	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555
ฤดูฝน (%)	42.98	55.46	53.80	58.77
ฤดูแล้ง (%)	46.84	58.50	80.49	54.74

(ที่มา: เอกสารประกอบการประเมินฯ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง, 2552-2555)

จากตารางที่ 1 พบว่าด้านประสิทธิภาพการชลประทาน โดยภาพรวมมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งในฤดูฝนช่วงปี 2554 ลดลง เนื่องจากได้เกิดปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ของโครงการฯ และค่อยๆ พื้นตัวในปี 2555 ส่วนฤดูแล้งมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยช่วงปี 2554 เนื่องจากได้เกิดปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ของโครงการฯ จึงทำให้พื้นที่การเกษตรมีความชื้นในดินสูง ทำให้เกิดผลดีต่อการเจริญเติบโตของพืช จากนั้นได้ลดลงในปี 2555 เนื่องจากยังอยู่ในช่วงของการปรับปรุงซ่อมแซมระบบการชลประทานที่เสียหายจากอุทกภัยเมื่อปีที่ผ่านมา

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพด้านรายได้ผลผลิตการเกษตร ปี 2552-2555

ประสิทธิผล	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555
รายได้ผลผลิตการเกษตร (ล้านบาท)	847	948	984	1,595
ปริมาณน้ำที่ใช้ทั้งหมด (ล้านลูกบาศก์เมตร)	510.36	633.25	1,168.10	592.47
ประสิทธิผลด้านรายได้ผลผลิตการเกษตร (บาท/ลูกบาศก์เมตร)	1.66	1.50	0.84	2.69

(ที่มา : เอกสารประกอบการประเมินฯ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง, 2552-2555)

จากตารางที่ 2 พบว่า แม้รายได้ผลผลิตการเกษตรของกลุ่มเกษตรกรในเขตโครงการฯ มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี แต่ประสิทธิผลด้านรายได้ผลผลิตการเกษตรตั้งแต่ปี 2552 จนถึงปี 2555 กลับมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากปริมาณน้ำที่ใช้เป็นปัจจัยผันแปรและส่งผลกระทบต่อค่าของประสิทธิผลที่ได้ ทั้งนี้ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งก็คือการเกิดอุทกภัยปลายปี 2554 จึงต้องเร่งระบายน้ำผ่านคลองส่งน้ำเป็นปริมาณมาก ประกอบกับการนำน้ำดีไปใส่น้ำเสีย ซึ่งเป็นผลมาจากการเติบโตทางเศรษฐกิจในยุคบริโภคนิยม จึงมีการทิ้งของเสีย ระบายน้ำเสียจากชุมชนลงสู่ทางระบายน้ำเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีการใช้น้ำในระบบมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลด้านรายได้ผลผลิตการเกษตร

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจด้านการมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำ ปี 2552-2555

ด้านการมีส่วนร่วม	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555
ร้อยละความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำ	80.52	90.26	76.55	81.51

(ที่มา: เอกสารประกอบการประเมินฯ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง: 2552-2555)

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าที่ได้มีความผันผวน ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่าในช่วงปลายปี 2552 ทางโครงการฯ ได้มีการจัดสร้างพระเจ้าทันใจ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี ในวโรกาสทรงมีพระชนมายุ 82 พรรษา เรียกว่า พระเจ้าทันใจ 982 ณ ฝ่ายหน่วยงานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และปลายปี 2554 ได้จัดสร้างพระเจ้าทันใจ 984 ขึ้น ณ ศูนย์อำนวยการโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จึงเป็นผลให้ในปีถัดไปตัวเลขความพึงพอใจมีระดับสูงขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการฯ ที่น้อมนำความศรัทธาร่วมใจกันของเจ้าหน้าที่ ประชาชน และกลุ่มผู้ใช้น้ำที่มีต่อพระพุทธศาสนาและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชผนวกเข้าด้วยกัน เป็นการถวายเป็นความจงรักภักดี อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธอันดี สังคมมีความสมานฉันท์ สามารถลดปัญหาความขัดแย้งและร่วมใจกันอนุรักษ์จารีตประเพณีอันงดงามของชาติ

จากผลการสอบถามข้อมูลสะท้อนกลับในกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 120 คน พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการสามารถนำไปใช้ได้จริง คิดเป็นร้อยละ 85 ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมและทำให้เกิดความสุข อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก มีค่าคะแนนเท่ากับ 7.792 และ 7.717 ตามลำดับ รวมทั้งยังพร้อมให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 90 ซึ่งมีความสอดคล้องกับกลุ่มนักวิชาการ พระสงฆ์ และเจ้าหน้าที่ที่เห็นด้วยว่ารูปแบบดังกล่าวสามารถนำไปใช้ได้จริง

การอภิปรายผล

โครงสร้างและการบริหารจัดการขององค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ของรัฐนั้น แต่ละแห่งจะต้องมีผู้นำองค์กรตามสายการบังคับบัญชาที่ทำหน้าที่สั่งการ ควบคุม วางแผน และตัดสินใจในด้านต่างๆ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง ก็เป็นหน่วยงานหนึ่งของกรมชลประทาน สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จากแนวทางการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ ซึ่งแต่เดิมอาจจะมีการนำหลักพุทธศาสนามาใช้อยู่บ้าง เพียงแต่ไม่ได้เด่นชัดนัก ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของนายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ (18 มิถุนายน 2557) โดยผู้วิจัยได้นำมาใช้ในส่วนของการดำเนินงานตามกรอบการบริหารภาครัฐแบบ PMQA ที่ประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มการนำองค์กร กลุ่มพื้นฐานของระบบ และกลุ่มปฏิบัติการ อันดับแรกเป็นกลุ่มการนำองค์กรที่นำโดย นายภทธี ดวงจิตร ผู้อำนวยการโครงการฯ และเป็นผู้วิจัยที่ได้มีการจัดทำวิสัยทัศน์ ค่านิยม เป้าประสงค์ ระบบกำกับดูแลตนเองที่ดี เพื่อใช้เป็นทิศทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนควบคู่ไปกับการบริหารอย่างมีเป้าหมายที่ผลสัมฤทธิ์ขององค์กรอย่างชอบธรรม มุ่งประโยชน์สุขกับทุกฝ่าย ไม่เบียดเบียนกัน มีความเป็นธรรมเสมอกันในทุกมิติ ประกอบกับมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ไปศึกษาที่สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์พระราชสิงหพรหมณี (โสภณ) (1 มีนาคม 2557) เช่น การศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก (สาขาพระพุทธศาสนา) การฝึกอบรมสัมมนาผู้บริหารยุคใหม่ การฝึกอบรมการคิดอย่างเป็นระบบ การเข้าร่วมสัมมนาและสนทนาธรรมกับพระเถระต่างๆ ในเขตโครงการฯ ตามโอกาสอันควร เป็นต้น ซึ่งใช้แนวทางการส่งเสริมบุคลากรให้เกิดทัศนคติและการประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้อง มีหลักการ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์พระครูกัลยาณวัตรสุนทร (2 กุมภาพันธ์ 2557) ตามกระบวนการส่งผ่านความรู้ ทัศนคติที่ได้รับของผู้นำองค์กร ด้วยการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมก่อนการประชุมหรือหลังการประชุมทุกครั้ง แก่เจ้าหน้าที่และกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับกลุ่มผู้ใช้น้ำ

เช่น การน้อมนำหลักทวารวาสธรรม 4 มาใช้สำหรับกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน โดยให้คำนึงถึงสัจจะหรือการเคารพกติกาข้อกฎหมาย บังคับใช้เกี่ยวกับเหมืองฝายร่วมกัน มีความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งที่จะทำให้เกิดความขัดแย้ง การทะเลาะวิวาท การละเมิด กติกา และความอดทนต่อปัญหาอุปสรรคโดยใช้ความเพียรในการร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติการแก้ไขอย่างเอื้ออาทรจริงใจ สิ่งสำคัญคือ ต้องให้อภัยกันหากเกิดข้อผิดพลาดขึ้น ด้วยการใช้วาจาสื่อสารที่เป็นมิตร มีความซื่อตรง จริงใจ และให้เกิด ความสามัคคีปรองดองต่อกัน นำไปสู่การบริหารจัดการงานที่มุ่งสู่ประสิทธิภาพของคนกับประสิทธิผลของงาน ดังที่สอดคล้อง กับงานวิจัยของนายศุภชัย รุ่งศรี (2553) ที่ได้กล่าวว่าสุดยอดของการบริหารงานคือการจัดการคน สุดยอดของการจัดการคน คือ การจัดการความรู้ อีกประเด็นหนึ่งได้มีการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านความรู้ของบุคลากรก็คือ การฝึกอบรม ให้ความรู้ทั้งด้านวิชาการเฉพาะสาขา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎระเบียบ โครงการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีการนิมนต์พระเถระมาให้ความรู้ทางด้านธรรมะเพื่อการกล่อมเกลาจิตใจและมีการพึงธรรมตามวัดหรือสถานที่ต่างๆ ส่วนในช่วงเทศกาลประเพณีกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ทางโครงการฯ ได้เข้าร่วมเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อให้บุคลากรแต่ละคน เกิดการพัฒนาตนและการสืบสานประเพณีทางพระพุทธศาสนาที่ควบคู่ไปกับวัฒนธรรมประเพณีทางท้องถิ่นแบบล้านนา ผสมผสานกับความจงรักภักดีต่อพระเจ้าแผ่นดินของไทย เช่น การจัดสร้างพระเจ้าทันใจ 982 และทำพิธีสืบชะตาล้านนา ในวันที่ 23 พฤศจิกายน 2552 มีพระภิกษุสงฆ์มาร่วมในพิธี จำนวน 109 รูป ณ ฝายหัวงานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา แม่แตง และการจัดสร้างพระเจ้าทันใจ 984 และทำพิธีสืบชะตาล้านนา ในวันที่ 11 และ 19 พฤศจิกายน 2554 มีพระภิกษุสงฆ์ มาร่วมในพิธี จำนวน 133 รูป ณ ศูนย์อำนวยการโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ อำเภอสันป่าตอง ภายในงานมีพิธีทำบุญเลี้ยงพระ ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของนายภูเมศร์ อัครวงคคพงษ์ (5 กุมภาพันธ์ 2557) ที่ว่าการนำจารีตประเพณีเข้ามาสามารถ นำไปสู่การประสานแห่งการมีส่วนร่วมทางจิตใจให้เกิดความสัมพันธในรูปแบบของเครือข่ายที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่ และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของนายวิทยา สอนแก้วมณี (3 มีนาคม 2557) ว่าทำให้เกิดความเคารพนับถือผู้นำ ผู้อาวุโส เคารพกฎกติกา จิตอาสา ความร่วมมือที่ไม่ต้องใช้เทคโนโลยีสูง เช่น การจัดพิธีรดน้ำดำหัว ในวันปีใหม่เมือง การจัดสัปดาห์ส่งเสริมศาสนาและจริยธรรม มีการจัดตั้งศูนย์คลินิกชลประทาน การเผยแพร่งานชลประทาน แก่บุคลากรทุกระดับทั้งสายงานหลักและสายงานสนับสนุน มีการจัดการความรู้ (KM) และส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ด้วยตนเอง (LO) รวมทั้งมีการจัดตั้งทีมสอนงาน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง และเกิดการพัฒนาการปฏิบัติงาน กล่าวคือ เป็นการปฏิบัติงานด้วยความราบรื่น มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วยความผูกพัน ของบุคลากรที่แน่นแฟ้น มีการจัดกิจกรรมกีฬาภายในโครงการฯ การไปทัศนศึกษา การสันทนากการนอกสถานที่ การประชุมสัญจรเวียนตามเขตความรับผิดชอบของฝายส่งน้ำต่างๆ เป็นต้น

กล่าวได้ว่าความสำเร็จของคนทั้งองค์กรที่จะต้องอาศัยหลักการบริหารจัดการตั้งแต่การวางแผนยุทธศาสตร์ การจัดการคน ในองค์กร การสั่งการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตรงตามเป้าหมาย สิ่งสำคัญก็คือโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง เป็นองค์กร ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการชลประทาน ดังนั้นบุคลากรในองค์กรควรจะต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการชลประทานเป็นอย่างดี และใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับ ผลประโยชน์ไปจนถึงร่วมกันประเมินผลโครงการด้วย สิ่งที่ได้ก็คือความเจริญก้าวหน้าของส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับ คำสัมภาษณ์ของพระครูธรรมมาภิรม (อินตา) (2 กุมภาพันธ์ 2557) ดังนั้นบุคลากรในองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรจะต้อง หมั่นฝึกฝนตนอย่างมีสติ ตั้งมั่นในหลักของสติปัญญา 4 และพร้อมมีจิตเสียสละ มุ่งประโยชน์ในงานของส่วนรวมด้วยแรง แห่งความสามัคคี ความพร้อมเพรียงที่สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของพระครูปัญญาวิเชียร (2 กุมภาพันธ์ 2557) และหลัก ของสาราณียธรรม รวมทั้งหากได้นำอิทธิบาท 4 มาช่วยสนับสนุนอีกแรงหนึ่ง ผลที่ได้ก็คืองานบังเกิดความสำเร็จ เช่น ประสิทธิภาพการชลประทาน ซึ่งหมายถึงอัตราส่วนที่เป็นเปอร์เซ็นต์ระหว่างปริมาณน้ำสุทธิที่จะให้แก่พืชต่อปริมาณน้ำ ทั้งหมดที่ต้องให้แก่พืช โดยมีหน่วยเป็นความลึกหรือปริมาตรทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้งตั้งแต่ปี 2552-2555 มีแนวโน้มสูงขึ้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงปริมาณน้ำมีความเพียงพอต่อความต้องการของพืช ทั้งนี้ ทางโครงการได้ให้เกษตรกรและผู้ใช้น้ำ ได้มีส่วนร่วมในการบริหารการส่งน้ำของโครงการฯ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับระบบ วิธีการ และ ระเบียบข้อปฏิบัติด้านการชลประทาน เพื่อร่วมกันพัฒนาระบบชลประทานให้มีความเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นนั้นๆ

ตลอดจนเป็นการสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ของภาครัฐกับราษฎรในพื้นที่ โดยได้มีการพบปะเกษตรกรผู้ใช้น้ำอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการตรวจสอบระบบชลประทานในพื้นที่จริง และวางแผนปรับปรุงบำรุงรักษาอาคารชลประทาน ร่วมกันซ่อมแซม ขุดลอกคลอง การสันนทาการ วัฒนธรรมประเพณีตามวาระเทศกาลต่างๆ รวมทั้งการบริหารจัดการที่คำนึงถึงธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด เนื่องจากต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับรายได้ผลผลิตการเกษตรที่มีแนวโน้มขึ้นทุกปี จาก 847 ล้านบาท ในปี 2552 มาเป็น 1,595 ล้านบาทในปี 2555 (คณะทำงาน PMQA, 2552-2555) ประกอบกับยังมีปัจจัยหลายด้านที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดรายได้สูงขึ้น เช่น ผลผลิตที่เพิ่มปริมาณมากขึ้น และแผนนโยบายของทางภาครัฐบาลในการแทรกแซงกลไกทางการตลาด เช่น โครงการรับจำนำข้าว เป็นต้น ในขณะที่ค่าของประสิทธิผลด้านรายได้ผลผลิตการเกษตรกลับมีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ทางโครงการฯ ได้ประสบปัญหาอุทกภัยเมื่อปี 2554 จึงทำให้มีการใช้ปริมาณน้ำในระบบมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อค่าประสิทธิผลดังกล่าว ส่วนค่าความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำ พบว่าจากเหตุการณ์ที่ผ่านมาชาวบ้านและผู้ใช้น้ำได้ประสบปัญหาอุทกภัยในพื้นที่เป็นอย่างมาก ประกอบกับในปี 2552 และ 2554 ทางโครงการฯ ได้มีการจัดกิจกรรมสร้างพระเจ้าทันใจ หากปีใดสร้างก็เป็นผลให้ปีต่อมาค่าความพึงพอใจสูงขึ้น ผลที่ได้จึงมีความผันผวนอยู่บ้าง

ดังนั้นจากการนำรูปแบบการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ แบบหยีโมเดล (YEE Model) ไปใช้ทำให้เกิดการยอมรับจากทุกภาคส่วนที่เหมาะสมสำหรับการประยุกต์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ซึ่งเริ่มจากการบริหารจัดการคน งาน และสิ่งแวดล้อม ที่จะต้องคำนึงถึงหลักพุทธธรรม วัฒนธรรมประเพณี การบริหารจัดการภาครัฐ เข้าประสานบูรณาการอย่างกลมกลืนต่อเนื่อง และควรคำนึงถึงกฎธรรมชาติที่มีความแปรปรวน ทำให้ยากต่อการพยากรณ์ ซึ่งรูปแบบการบริหารจัดการนี้เป็นแบบพลวัต สามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของการนับถือศาสนา นโยบายขององค์กรในแต่ละยุค วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการสร้างความเข้มแข็ง ความร่วมมือของการมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นำศาสนา ผู้นำของรัฐ ผู้นำท้องถิ่น ผู้บริหารโครงการชลประทาน เจ้าหน้าที่ ผู้ใช้น้ำ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ผลการวิจัยเป็นรูปแบบที่ดี นำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบชลประทาน นอกจากนี้จากทัศนะของนายรังสิต จันทร์ศิริปิติกุล (17 ตุลาคม 2557) ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง (ปัจจุบัน) เห็นว่ารูปแบบ YEE Model ยังมีความสอดคล้องกับแนวทงนโยบายของกรมชลประทานที่มีแนวคิดในการบูรณาการมีส่วนร่วมในทุกภาคการเกษตร ซึ่งถือว่าเป็นการใช้กุศโลบายที่นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้อย่างน่าชื่นชม เนื่องจากนำความเชื่อ ความศรัทธามาใช้ในการบริหารจัดการทำให้เกิดความสามัคคีในการใช้น้ำ ตั้งแต่ระดับโครงการจนถึงระดับแปลงนา สามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มบริหารการใช้น้ำที่เข้มแข็ง และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของอาจารย์ ดร.ปรภโหมทย์ ไหม่กลัด (17 มีนาคม 2557) ที่เห็นว่าเป็นการดีที่ได้บูรณาการศาสตร์ต่างๆ เพื่อนำมาวางเป็นรากฐานเริ่มต้นตั้งแต่ จิตใจ พฤติกรรม ขนบธรรมเนียมและวิถีชีวิตของประชาชนในสังคมให้มีหลักยึดในการดำเนินการอย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องด้วยแกนหลักทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งพิธีทางสงฆ์ พิธีทางพราหมณ์ ลัทธิบูชาผี เพื่อเป็นกุศโลบายให้ผู้คนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ พัฒนาพื้นที่ต้นน้ำลำธาร การอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมร่วมกันซึ่งพระครูอาทวิสุทธิคุณ (4 กุมภาพันธ์ 2557) ได้แสดงความเห็นด้วยที่ให้ทุกฝ่ายร่วมช่วยกันอนุรักษ์ธรรมชาติ จนถึงการจัดสรรน้ำใช้ในการเพาะปลูก สำหรับความคิดเห็นของ รองศาสตราจารย์ สนิท สัตโยภาส (22 กุมภาพันธ์ 2558) ผู้ทรงคุณวุฒิวิจารณ์คุณฐิณีพนธ์ เห็นว่าเป็นงานวิจัยที่มีความดี จากการบูรณาการศาสตร์ทางพระพุทธศาสนา หรือหลักของธรรมะมาใช้ในการบริหารจัดการน้ำ เพื่อการพัฒนาคนในภาคการเกษตรอย่างยั่งยืน เกิดประโยชน์ในวงกว้างที่มีผลทำให้คนสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ดีขึ้นได้ โดยการพัฒนาที่ใจตนเองก่อนและร่วมกันปฏิบัติ รวมทั้งภูมิปัญญาของเหมืองฝายก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ความคิดของบุคคลทุกกลุ่มเกิดการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างสร้างสรรค์และบูรณาการ ดังนั้นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้บริหารจัดการ จะต้องคำนึงถึงทุกมิติ มีความครอบคลุมรอบด้านให้เกิดการพัฒนาเจริญอกงาม เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคมส่วนรวม ประเทศชาติ จะมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ บุคคล กระบวนการทำงานและสิ่งที่ต้องการให้เกิดการพัฒนา ซึ่งจะต้องอาศัยความสามัคคีเป็นแกนนำหลัก ส่วนปัญหาที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จภายในองค์กรก็คือ ความเห็นแก่ตัว การยึดมั่นถือมั่นในอัตตาตนเอง การขาดเหตุผล หรือเกิดจาก โลภะ โทสะ โมหะ ของบุคคลในองค์กร

สำหรับปัญหาและแนวโน้มการนำรูปแบบการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการแบบหยีโมเดล (YEE Model) ไปใช้ จากคำแนะนำของนายวิฑูรย์ ฐิติธนะภัก (20 มกราคม 2557) เห็นว่า ผู้นำองค์กรจะต้องใช้ความพยายามอย่างมากที่จะปลูกจิตสำนึกของคนทั้ง 3 กลุ่ม และหากกลุ่มพื้นฐานของระบบเกิดความรัก ห่วงแหนนในระบบชลประทาน แสดงพลังที่ร่วมกันดูแล ส่งน้ำ บำรุงรักษา ซ่อมแซมได้เอง ในโมเดลนี้คนอีก 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้นำและกลุ่มปฏิบัติ จะเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการบริหารจัดการมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก และผู้สนับสนุน มีการถ่ายโอน มอบอำนาจในการบริหารจัดการพื้นที่ก็จะทำให้โมเดลนี้ดำเนินการต่อไปได้ แต่สิ่งที่สำคัญและไม่ควรมองข้ามก็คือการยอมรับจากกลุ่มคนส่วนใหญ่ในองค์กรที่จะยอมพัฒนาตนเองก่อน เนื่องจากถึงแม้ว่าผู้นำองค์กรจะให้การยอมรับ แต่หากกลุ่มผู้ปฏิบัติไม่ยอมรับโมเดลนี้ด้วยจิตสำนึกที่ดีหรือปฏิบัติแบบไม่ต่อเนื่อง ผลก็คือ เมื่อเปลี่ยนผู้นำองค์กร การปฏิบัติตามโมเดลก็จะไม่ถูกนำไปใช้อีก จึงทำให้เกิดความยั่งยืนได้ อีกประการหนึ่งในทัศนะของนายสุเทพ น้อยไพโรจน์ (18 มิถุนายน 2557) กล่าวว่ากรรณาสนาพุทธมาใช้ในการบริหารจัดการถือว่าเป็นเรื่องที่ดี แต่มีขอบเขตจำกัดเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีผู้นับถือศาสนาพุทธเท่านั้น ดังนั้นควรจะต้องคำนึงในข้อเท็จจริงที่ว่าประเทศไทยยังมีบางพื้นที่ที่นับถือศาสนาอื่นๆ จึงเป็นสิ่งที่ควรนำมาพิจารณาด้วย ดังนั้นหลักศาสนาจึงควรปรับให้ยืดหยุ่นตามคนในพื้นที่ส่วนใหญ่ยอมรับ จึงเห็นว่าหากสามารถทำการบริหารจัดการได้อย่างกลมกลืนครอบคลุมในทุกพื้นที่ ก็คาดว่าจะเป็นแนวทางการบริหารจัดการที่ยั่งยืนได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรทางพระพุทธศาสนาควรส่งเสริมและสนับสนุนพระภิกษุสงฆ์ให้มีความตระหนักรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาแหล่งน้ำและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โดยทางการศึกษาและการเผยแพร่ปลูกฝังเป็นรากฐานแก่เยาวชนในสังคม
2. รัฐบาลควรมีการประยุกต์รูปแบบการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้ในกระบวนการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค
3. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรนำรูปแบบ YEE Model ประชาสัมพันธ์สู่สาธารณชน เพื่อการประยุกต์ใช้พุทธบูรณาการสร้างสรรค์สังคมให้สังคมเกษตรกรรมมีความยั่งยืน
4. องค์กรภาครัฐควรให้ความสำคัญกับหลักการจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการ และส่งเสริมเป็นแนวนโยบายเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นกลยุธานชน มีวิสัยทัศน์อันชอบธรรม สามารถสร้างผลสัมฤทธิ์ของงานตามเป้าประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์สุขแห่งตนและประโยชน์ในสังคมโดยรวม ทั้งนี้ภาครัฐจะต้องมีความจริงจังและสร้างแรงจูงใจในการสร้างขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบตามหลักธรรมาภิบาล
5. สถาบันการศึกษาต่างๆ ที่มีหลักสูตรเกี่ยวกับการบริหารจัดการ สามารถนำหลักการที่วิจัยแล้วนี้ไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่เหมาะสม เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาหลักธรรมเกี่ยวกับน้ำที่ปรากฏในพระไตรปิฎกที่สัมพันธ์และเป็นประโยชน์กับการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม
2. ควรมีการศึกษาการวางรากฐานการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงพุทธบูรณาการสำหรับเยาวชนรุ่นใหม่ในทศวรรษหน้า
3. ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการระบบชลประทานเชิงบูรณาการ ในกรณีศึกษาพื้นที่ซึ่งเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนับถือศาสนาต่างกัน หรือมีชาติพันธุ์ต่างกันในแต่ละภูมิภาค เพื่อนโยบายขจัดความขัดแย้งแบ่งพวกของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมชลประทาน. 2555. **เกณฑ์การพัฒนาคูณภาพการบริหารจัดการ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา และโครงการชลประทาน**. กรุงเทพฯ: กรมชลประทาน.
- คณะทำงาน PMQA. 2552-2555. **เอกสารประกอบการประเมินการพัฒนาคูณภาพการบริหารจัดการโครงการชลประทาน ประจำปี สำนักชลประทานที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**. เชียงใหม่: โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2539. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. ม.ป.ป. **แหล่งน้ำ**. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://th.wikipedia.org/> (25 พฤศจิกายน 2553).
- ศุภชัย รุ่งศรี. 2553. การจัดการความรู้ กรมชลประทาน วงล้อที่หมุนไป. ใน **สัมมนาวิชาการและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้สู่การบริหารจัดการน้ำสมัยใหม่ ครั้งที่ 2 (13-16 มิถุนายน 2553)**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิศวกรรมกรมชลประทาน กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- Riley, P. 2550. **100 Things you should know about planet earth**. (ชวธีร์ รัตนติลล ฅ ภูเก็ต, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: แพรวเยาวชน.

การสัมภาษณ์

- ปราโมทย์ ไม้กัถ. (17 มีนาคม 2557). สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ. สัมภาษณ์.
- พระครูภัคยณวัตรสุนทร. (2 กุมภาพันธ์ 2557). เจ้าคณะอำเภอแม่แตง. สัมภาษณ์.
- พระครูธรรมมาภิรม (อินลา). (2 กุมภาพันธ์ 2557). เจ้าคณะอำเภอสันป่าตอง. สัมภาษณ์.
- พระครูปัญญาวิเชียร. (2 กุมภาพันธ์ 2557). เจ้าคณะอำเภอแม่ริม. สัมภาษณ์.
- พระครูอาทรวิสุทธิคุณ. (4 กุมภาพันธ์ 2557). เจ้าคณะอำเภอหางดง. สัมภาษณ์.
- พระราชสิงหวิมล (โสภณ). (1 มีนาคม 2557). เจ้าคณะอำเภอเมือง. สัมภาษณ์.
- ภูเมศร์ อัครวงคคพงษ์. (5 กุมภาพันธ์ 2557). นายช่างชลประทาน อาวุโส โครงการชลประทานชัยนาท. สัมภาษณ์.
- รังสิต จันทรศิริพิติกุล. (17 ตุลาคม 2557). ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่แตง. สัมภาษณ์.
- เลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ. (18 มิถุนายน 2557). อธิบดีกรมชลประทาน. สัมภาษณ์.
- วิฑูรย์ ฐิตินภค. (20 มกราคม 2557). ผู้อำนวยการส่วนวิศวกรรมบริหาร สำนักชลประทานที่ 2. สัมภาษณ์.
- วิทยา สอนแก้วมณี. (3 มีนาคม 2557).ผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมชลประทาน สำนักชลประทานที่ 1. สัมภาษณ์.
- สนธิ สัตโยภาส. (22 กุมภาพันธ์ 2558). อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. สัมภาษณ์.
- สุเทพ น้อยไพโรจน์. (18 มิถุนายน 2557). รองอธิบดี ฝ่ายบำรุงรักษา กรมชลประทาน. สัมภาษณ์.

CHIANG MAI
RAJABHAT
UNIVERSITY

Vol. 16 No. 2 April-December 2015

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่

ศ.ดร.กิตติชัย วัฒนานิก	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ดร.นิวัติ หวังชัย	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ศ.ดร.มนัส สุวรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.พหล คักดีคะทัตน์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ศ.ดร.อารี วิบูลย์พงษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	อ.ดร.พุลพงษ์ สุขสว่าง	มหาวิทยาลัยบูรพา
ศ.อำนวยการ ชนนีไทย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ดร.มนตรี แยมกสิกร	มหาวิทยาลัยบูรพา
ศ.ดร.สายสมร ล้ายอง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ดร.โกสุ่ม สายใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
รศ.ดร.อวารณ โสภาสพัฒนิก	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รศ.ดร.วิบูลย์ รัตนาพนนท์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	อ.ดร.กรรณิกา เจริมเทียนชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.ดร.สมพงษ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ทพ.ดร.สุรสิงห์ วิศรุตรัตน์	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่
รศ.ดร.ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ดร.นพ.ชูสิน สีลพัทธ์กุล	โรงพยาบาลสารภี
รศ.ดร.สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.บุลรัตน์ สิทธิพงศ์	โรงเรียนสิริมงคลานุสรณ์
รศ.เพทาย พงษ์เพียรจันทร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	อ.ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รศ.ดร.ธวัชชัย รัตนชเลศ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.วรรณทนี สันติกุล	Hong Kong Polytech University
อ.ดร.ธนะชัย พันธุ์เกษมสุข	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	Professor Andreas Zins	Vienna University
อ.ดร.วรรณพร ทะพิงค์แก	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.บุษบา สิทธิการ	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
รศ.ดร.พัชรินทร์ ระวีวัน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ดร.โกศล มีคุณ	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
รศ.ธีรภัทร วรรณฤมล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.วรรณมา ศิลปอาษา	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รศ.ดร.รวี ลงกานี	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ร.ท.หญิง ดร.เกดศิริ เจริญวิศาล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่
ผศ.ดร.ชิตชล ผลารักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.ยุวดี พิรพรพิศาล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ดร.ไพบุลย์ ศรีชัยสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ธนกร ชำนาญ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.ดนุลาตา จามจุรี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.นงลักษณ์ เขียนงาม	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ดร.พงษ์แก้ว อุดมสมุทรศิริ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.ปรีชา เจริญเจริญ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ดร.ศรัณย์ นักรบ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อ.ดร.ปฐมมาตี จงรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.กิตติศักดิ์ อริยะเครือ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระนคร
อ.ดร.พนม กุณาวงค์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ดร.รจนา ขึ้นศิริกุลชัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
รศ.ดร.พิศิษฐ์ สิงห์ใจ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ดร.สุदारัตน์ สิทธิสมบัติ	มหาวิทยาลัยเนชั่น
รศ.ดร.พัชรา ตันติประภา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	อ.ดร.วาริชาติ มัชฌิมบุรุษ	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผศ.ดร.วสันต์ จอมภักดี	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	อ.ดร.ฤทัยภัทร พิมลศรี	มหาวิทยาลัยพะเยา
อ.ดร.คณิเทพ ปิตุภูมิภาค	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	อ.ดร.รัฐภูมิ พรหมณะ	มหาวิทยาลัยพะเยา
รศ.ไพรัช ตระการศิริรินทร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ดร.ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ.ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.สุกัญญา แซ่มซ้อย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.วัชรพงษ์ ธีชัยพงษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.รณิดา ปิงเมือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผศ.ดร.อดิศักดิ์ ธีรานุกพัฒนา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ดร.วรรณวดี ม้าลำพอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อ.ดร.วิรัชยา แจ่มกระจ่าง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.สนิท สัตโยภาส	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
รศ.อรชร มณีสงฆ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	อ.ดร.ศุภกฤษ เมธีโศกพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผศ.ดร.เดชา ทาปัญญา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.พวงพยอม ชิตทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อ.ดร.นัทธมน คงเจริญ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.กมลณัฐ พลวัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
รศ.ดร.ปรุทม์ บุญศรีตัน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	อ.ดร.ทัตพร คุณประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อ.ดร.พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	อ.ดร.จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อ.ดร.มนตรีพิทย์ ตั้งเอกจิต	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	อ.ดร.จิตติมา กัตถัญญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
รศ.สมชาย ปรีชาศิลปกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	อ.ดร.จตุพร เสถียรคง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
รศ.สุวรรณมา เลาหะวิสุทธิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่		

วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่

เป็นวารสารเพื่อรองรับงานวิชาการเพื่อสังคม

โดยมีเป้าหมายและขอบเขต (Aim and Scope) ที่รับตีพิมพ์บทความที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือท้องถิ่น ทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการศึกษา ที่สามารถแสดงได้เป็นที่ประจักษ์ว่าสามารถใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคม ชุมชน และท้องถิ่น และก่อให้เกิดประโยชน์อย่างชัดเจน หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงในความตระหนักและการรับรู้ในปัญหา และแนวทางแก้ไขของชุมชน และท้องถิ่น โดยมีองค์ประกอบทางด้านงานวิจัยที่บ่งชี้สภาพการเปลี่ยนแปลงในเชิงพื้นที่ ชุมชน และสังคม เป็นงานวิจัยที่มีส่วนร่วมและได้รับการยอมรับของสังคม และงานวิจัยที่ใช้องค์ความรู้หรือความเชี่ยวชาญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น หรือสามารถคาดการณ์ ประเมินผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลง และเสนอแนวทางการพัฒนาสังคม ชุมชน และท้องถิ่นให้ยั่งยืน

รูปแบบของวารสาร

- กำหนดออก ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม
- บทความที่ตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ บทความละ 2 ท่าน

รูปแบบการเขียนบทความ/บทความวิจัย

กองบรรณาธิการได้กำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับไว้ให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการส่งต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์ลง “วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่” และกองบรรณาธิการสามารถตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้อ้างอิงได้ โดยวารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 เดือนตุลาคม พ.ศ.2556-มีนาคม พ.ศ.2557 จะเป็นวารสารเพื่อรองรับงานวิชาการเพื่อสังคม โดยการกำหนดเป้าหมายและขอบเขต (Aims & Scope) ที่จะตีพิมพ์บทความที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือท้องถิ่น ทางด้านสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการศึกษา ที่สามารถแสดงได้เป็นที่ประจักษ์ว่าสามารถใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคมและก่อให้เกิดประโยชน์อย่างชัดเจน หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงในความตระหนักและการรับรู้ในปัญหาและแนวทางแก้ไขของชุมชน โดยเนื้อหาของบทความควรจะนำเสนอให้เห็นถึงประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

- สภาพการณ์ก่อนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (ในบทนำ ที่มาของปัญหา)
- การมีส่วนร่วมและการยอมรับของสังคมเป้าหมาย (มีผู้แต่งร่วมเป็นภาคเอกชนหรือตัวแทนชุมชน)
- กระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (วิธีการทดลอง บทสรุปเชิงเสนอแนะ)
- ความรู้หรือความเชี่ยวชาญที่ใช้ในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น (ทฤษฎีและกรอบแนวคิด)
- การคาดการณ์สิ่งที่จะตามมาหลังจากการเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้นแล้ว (ข้อเสนอแนะหลังบทสรุป)
- การประเมินผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (เป็น Outcome ของงาน พิจารณาจากการนำไปใช้ประโยชน์ และ Citation)
- แนวทางการติดตามและธำรงรักษาพัฒนาการที่เกิดขึ้นให้คงอยู่ต่อไป (เป็น Outcome ของงาน พิจารณาจากการนำไปใช้ประโยชน์ และ Citation)

การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบการพิมพ์

1. **ตัวอักษร** : ใช้ตัวอักษร Angsana New โดยชื่อบทความใช้อักษรตัวหนา ขนาด 20 pt ชื่อผู้เขียนและหัวข้อหลักใช้อักษรตัวหนา ขนาด 18 pt และเนื้อเรื่องใช้อักษรตัวปกติ ขนาด 16 pt
2. **การตั้งค่าหน้ากระดาษ** : บนและซ้าย ขนาด 1.5 นิ้ว ล่างและขวา ขนาด 1 นิ้ว
3. **ความยาวของเนื้อหา** : ไม่เกิน 15 หน้า รวมตารางรูปภาพ และเอกสารอ้างอิง
4. **รูปแบบการใช้ภาษาอังกฤษในเนื้อเรื่องภาษาไทย** :
  - ชื่อวิทยาศาสตร์ คำขึ้นต้นให้ใช้อักษรตัวใหญ่ และใช้ตัวอักษรเอียง เช่น *Uglena acus*
  - ชื่อเฉพาะให้ขึ้นต้นด้วยตัวใหญ่ทุกคำ เช่น Berdmann, Lemmermann
  - ภาษาอังกฤษทั้งในและนอกวงเล็บให้ใช้ตัวเล็ก เช่น random complete block design
  - ตัวย่อให้ใช้อักษรตัวใหญ่ทั้งหมด และควรมีคำเต็มบอกไว้ในการใช้ครั้งแรก เช่น (random complete block design, RCBD)

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** : ใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษเฉพาะตัวอักษรแรกของชื่อเรื่องเท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ (capital letter) นอกนั้นใช้ตัวพิมพ์เล็ก ยกเว้นชื่อเฉพาะ
2. **ชื่อผู้วิจัย** : เฉพาะผู้วิจัยหลักให้พิมพ์ด้วยตัวหนา โดยระบุสถานที่ทำงานหรือหน่วยงานที่สังกัด และอีเมล
3. **บทคัดย่อ (Abstract)** : (ภาษาไทยก่อนและตามด้วยภาษาอังกฤษ) เป็นการสรุปสาระสำคัญ ประเภทวิจัย วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย และสรุปผลการวิจัยที่กระชับและชัดเจน ระบุตัวเลขสถิติที่สำคัญ ใช้ภาษารัดกุมเป็นประโยคสมบูรณ์และเป็นร้อยแก้ว ไม่แบ่งเป็นข้อๆ โดยบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่ควรเกิน 1 หน้ากระดาษขนาด A4 และให้ระบุคำสำคัญ (keywords) ไว้ท้ายบทคัดย่อในแต่ละภาษา
4. **บทนำ (Introduction)** : ให้เขียนอธิบายปัญหา วัตถุประสงค์ และการตรวจสอบเอกสาร
5. **ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology)** : อธิบายถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลองและอธิบายวิธีการศึกษาทดลอง
6. **ผลการวิจัย (Results)** : การเขียนเสนอผลการศึกษาคควรกระชับและแสดงการวิจัยถึงผลที่ชัดเจน หากมีตารางกราฟ หรือรูปภาพ ให้มีเนื้อหาหรือวิธีการอธิบายประกอบ
7. **การอภิปรายผล (Discussions)** : การเขียนอภิปรายผลการศึกษา เป็นการชี้แจงผลการวิจัยว่าตรงตามวัตถุประสงค์ สมมติฐานของการวิจัย สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้อื่นที่มีอยู่ก่อนหรือไม่ อย่างไร ด้วยเหตุผลใดเปรียบเทียบหรือตีความเพื่อเน้นความสำคัญของงานและสรุปให้เข้าใจง่ายที่สุด
8. **บทสรุปหรือข้อเสนอแนะ (Conclusion or Suggestions)** : ให้เขียนสรุปสาระสำคัญของผลงานวิจัยว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยเน้นถึงปัญหาหรือข้อโต้แย้งในสาระสำคัญ ตลอดจนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์
9. **กิตติกรรมประกาศ หรือคำขอบคุณ (Acknowledgement)** : อาจจะมีหรือไม่ก็ได้ โดยเป็นการแสดงความขอบคุณผู้ช่วยเหลือในงานวิจัยแต่ไม่ได้เป็นผู้ร่วมในงานวิจัย

รูปแบบการเขียนรายการอ้างอิง

การอ้างอิงแบบแทรกปนไปกับเนื้อหา : เนื้อหาบทความใช้ระบบการอ้างอิงแบบนามปี (ชื่อ-นามสกุลของผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์) ตัวอย่างเช่น ....ลมุล รัตตากร (2529) ได้กำหนดคุณสมบัติของ.....

เอกสารอ้างอิง : การเขียนเอกสารอ้างอิงให้เรียงเอกสารที่ใช้อ้างอิงทั้งหมดตามลำดับอักษรตัวแรกของรายการที่อ้างอิง โดยเรียงลำดับแบบพจนานุกรม และให้เรียงภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ มีรูปแบบการเขียน ดังนี้

1. หนังสือ

ชื่อ สกุล. ปีที่พิมพ์. **ชื่อหนังสือ**. ครั้งที่พิมพ์. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

สีลาภรณ์ บัวสาย. 2549. **เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

Courtney, T. K. 1965. **Physical Fitness and Dynamic Health**. New York: McGraw-Hill Inc.

2. วารสาร

ชื่อ สกุล. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. **ชื่อวารสาร** (ชื่อเต็มหรือย่อก็ได้). ปีที่ (ฉบับที่): เลขหน้าเริ่มต้น-เลขหน้าสิ้นสุด.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2531. การปฏิรูปหลักสูตรมหาวิทยาลัยในประเทศที่กำลังพัฒนา. **อุดมศึกษา**. 13 (34): 14-20.

Elmastas, M., O. Isildak, I. Turkekal and N. Temar. 2007. Determination of antioxidant activity and antioxidant compounds in wild edible mushroom. **Food Composition and analysis**. 20: 337-345

3. วิทยานิพนธ์

ชื่อ สกุล. ปีที่พิมพ์. **ชื่อวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าแบบอิสระ**. ระดับวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าแบบอิสระ คณะ สถาบันการศึกษา.

ยุรีพรรณ แสนใจยา. 2545. **แนวทางการพัฒนาไร้อาสุวิหุห์ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

4. เอกสารวิชาการอื่นๆ

ชื่อ สกุล ผู้เขียนหรือหน่วยงาน. ปีที่พิมพ์. **ชื่อเรื่องหรือชื่อหนังสือ**. ประเภทของเอกสาร. สถาบันหรือหน่วยงานที่จัดพิมพ์. สถานที่พิมพ์.

คณะกรรมการอำนวยการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย. 2549. **คู่มือคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์**. สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพมหานคร.

5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อ สกุล. ปีที่พิมพ์. **ชื่อเรื่อง**. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: ชื่อ website (วัน เดือน ปี ที่สืบค้นข้อมูล)

วิจารณ์ พาณิช. 2554. **วิชาการรับใช้สังคม**. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://www.gotoknow.org/posts/440436> (27 เมษายน 2556)

การส่งต้นฉบับ

1. ผู้ส่งบทความจะต้องทำหนังสือนำส่ง พร้อมทั้งระบุชื่อ-สกุล หมายเลขโทรศัพท์ และอีเมล โดยทางกองบรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่จะติดต่อกลับไป เพื่อแจ้งผลการพิจารณา

2. จัดส่งต้นฉบับที่พิมพ์ตามข้อกำหนดของรูปแบบวารสาร จำนวน 3 ชุด พร้อมแผ่น CD บันทึกข้อมูล ส่งด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ลงทะเบียนมาที่

กองบรรณาธิการ “วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่”

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

เลขที่ 202 ถนนช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300

หรือเว็บไซต์ <http://www.research.cmru.ac.th>

การประเมินบทความต้นฉบับ

ต้นฉบับจะต้องผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จากภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชานั้นๆ จำนวน 2 ท่านต่อเรื่อง โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาจะเป็นผู้สรรหา เพื่อรับการประเมิน กรณีมีการแก้ไขสถาบันวิจัยและพัฒนาจะส่งผลการอ่านประเมินคืนผู้เขียนให้เพิ่มเติม แก้ไข หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

หมายเหตุ

1. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ใน “วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่” ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2. เนื้อหาบทความที่ปรากฏในวารสารเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน ทั้งนี้ไม่รวมความผิดพลาด อันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์
3. ในกรณีเป็นบทความที่ส่งมาจากบุคคลภายนอก จะมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการประเมิน และกัณฑ์รองบทความจำนวน 3,000 บาท

RAJABHAT CHIANG MAI RESEARCH JOURNAL

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาคารราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ ชั้น 14

เลขที่ 202 ถนนช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300

โทรศัพท์ 0-5388-5959 โทรสาร 0-5388-5950